

Meetmega seotud nõuded

Eestis ei tohi sõnniku ja mineraalväetistega kokku antavate taimetoitainete kogus ületada põllumajanduskultuuride kasvuks ja mullas toitainete tasakaalu säilimiseks vajalikku piiri.

Põlluraamatusse kantavate täiendavate andmete ja tööde loetelu, põlluraamatu vorm ja põlluraamatu pidamise kord on kehtestatud põllumajandusministri määrusega „Põlluraamatu vorm ja põlluraamatu pidamise kord“.

Kolm sammu fosfori indeksi rakendamiseks

Tee kindlaks oma põllule sõnniku ja muude väetistega antud fosfori kogus, väetamise tehnoloogia ja ajastus, väetise tüüp, fosfori sisaldus mullas, põllu nõlvakalle, mulla lõimis, kuivendussüsteemide tihedus, põllu ja veekogu vahele jäävate veekaitse-vööndide olemasolu ja laius, lähima kraavi või muu veekogu kaugus allanõlva, vajadusel kasuta spetsialistide ja konsulentide abi.

1

Kasuta indeksi arvutamiseks tabelit, tee selle põhjal järeldused fosfori kao riski kohta ning rakenda vastavaid põllumajandusmeetodeid, vajadusel kasuta spetsialistide ja konsulentide abi.

2

Täpsemate järelduste tegemiseks korda tegevust mitme aasta vältel.

3

Uuri ka teisi Eestimaa Looduse Fondi välja antud trükiseid sarjast „Põllumees puhastab vett“ ning raamatuid

„Tehismärgalad: põllumees puhastab vett“ ja „Lihaveisekasvatuse pärandkooslused“.

E-väljaanded on leitavad kodulehelt www.elfond.ee.

Lisaks tutvu hea põllumajandustavaga ning küsi vajadusel nõu Eesti põllu- ja maamajanduse nõuandeteenistuse konsulentidelt ning vaata ka www.nouandeteenistus.ee.

Trükise koostamist toetas
Keskkonnainvesteeringute Keskus

roheline trükis
Trükitud keskkonnateadlikus trükitetvõttes Ecoprint

Eestimaa Looduse Fond (ELF) on vabaühendus, mis pakub ühiskonnale looduskaitseks vajalikku ekspertiisi ja tuleb appi seal, kuhu riigiasutused ja erasektor ei jõua.

PÕLLUMEES PUHASTAB VETT: FOSFORI INDEKS

Mis on fosfori indeks?

Fosfori indeks (ehk P-indeks) on abinõu, mida kasutades on võimalik hinnata fosforikadude suhtelist riski põllult, tuginedes võrdlemisi kergesti kättesaadavale informatsioonile. Meede on täienduseks põlluraamatu kasutamisele ja toitainete bilansi arvutamisele – seda peamiselt riskipiirkondades, kus on palju põllumajandusloomi või eelkõige erosiooni tõttu suur risk fosfori ärakandeks.

Mulla fosforisisalduse kriitilise taseme ületamisel toimub suure tõenäosusega selle väljaleostumine ning mida rohkem on muldas fosforit, seda rohkem lahustub seda ka vette. Mullas leiduva fosfori kadusid mõjutavad põllumajandamise võtted, nt kuidas laotatakse sõnnikut ja mineraalväetist või haritakse mulda.

Fosfori ärakande riski mõjutavad oluliselt vee äravoolu tingimused. Erosiooniprotsessid on raskesti prognoositavad ning sõltuvad palju

mulla lõimisest, põllu nõlvakaldest, avatusest tuultele, asendist kuivendussüsteemi suhtes jm.

Fosfori indeks on tegelikult mudel, millega summeeritakse erinevad riskifaktorid üheks. Indeksi arvutamiseks on üldjuhul vaja teada uuritava põllu mulla lõimist ja fosfori sisaldust, mineraal- ja orgaaniliste väetistega lisatava fosfori kogust, väetise laotamise viisi ja sõnniku tüüpi, erosiooniriski (põllu kalle) ning põllu kaugust lähimast pinnaveekogust ja selle kallastel oleva veekaitse- või puhvervööndi omadusi. Eeltoodud andmete liitmisel saadud indeks võimaldab hinnata fosfori ärakande potentsiaali nii pindmise erosioonina kui ka läbi mullakihi leostununa.

Miks rakendada?

Indeks aitab valida sobivat maaharimisvõtet ning selgitada optimaalseimat väetustaset. Viimane võimaldab kokku hoida väetamisega seotud kuludelt või vajadusel lisaväetamise tulemusena parema saagi arvelt rohkem tulu teenida.

Kuidas rakendada?

Eesti muldade looduslik fosforisisaldus on suhteliselt muutlik. Põhja-Eesti klindipeasetel ja -alustel muldadel on see suurem ning mujal Eestis väiksem. Üle poole haritavatest muldadest on üsna madala fosfori sisaldusega, vajades kindlasti väetise lisamist. Kogu Eesti haritava maa mullastikus on savised ning see- ga suurema ärakande riskiga muldasid 5–6%. Vee-erosioonist on enim ohustatud põllumaa, mille nõlvakalle ületab 10%.

Kuivõrd fosfori tegelikke kadusid määrata on keeruline, on fosfori indeksi eesmärgiks eelkõige võimaliku fosforikao hindamine. Indeksi arvutamise eelduseks on andmete olemasolu. Ärakandeprotsesse kirjeldavate mudelite ees on fosfori indeksi kasutamise eeliseks vajalike andmete lihtsam kättesaadavus põllu tasandil. Sellele aitab Eesti oludes kaasa põlluraamatu pidamine. Vastavalt vee-seadusele peab iga põllumajandusega tegelev isik põlluraamatut, kuhu kantakse muuhulgas andmed põllumajandusmaa pindala, mulla omaduste ning kasutatavate väetiste ja nende koguste kohta.

Meetme tõhusaks rakendamiseks saab kasutada ametlikku määrust, mis paneb paika eri tüüpi sõnniku toitainete sisalduse arvestuslikud väärtused (vt „Eri tüüpi sõnniku toitainete sisalduse arvestuslikud väärtused, sõnnikuhoidlate mahu arvutamise metoodika ja põllumajandusloomade loomühikuteks ümberarvutamise koefitsiendid“). Fosfori indeksi parameetrite määramisel on abiks selle määruse lisad.

